

SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY
ČESKÉ REPUBLIKY

V PRAZE DNE 5. DUBNA

PREDIKCE vývoje ekonomiky v roce 2024 a 2025

JARO 2024

TELEFON (+420) 225 279 111 | E-MAIL SPCR@SPCR.CZ

WEB WWW.SPCR.CZ | ADRESA FREYOVA 948/11, 190 00 PRAHA 9

ZAPSANÝ VE SPOLKOVÉM REJSTRÍKU, VEDENÉM MĚSTSKÝM SOUDEM V PRAZE ODDÍL L, VLOŽKA 3148.

IČO: 00536211, DIČ: CZ00536211.

SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY ČR JE REGISTROVÁN V REJSTRÍKU TRANSPARENTNOSTI EU A PODEPSAL SOUVISEJÍCÍ KODEX CHOVÁNÍ. REGISTRAČNÍ IDENTIFIKAČNÍ ČÍSLO: 785320514128-81.

ČLEN

BUSINESSEUROPE

Shrnutí

Svaz průmyslu a dopravy ČR (SP ČR) ve své jarní predikci aktualizoval odhad ekonomického vývoje České republiky. Tuzemská ekonomika by se v letošním roce měla postupně nadechovat k mírnému, avšak nepřilíš výraznému růstu. Současný odhad je ale spojen s řadou rizik od prodloužení dosavadní ekonomické stagnace v EU až po geopolitické konflikty ovlivňující mezinárodní dodavatelské řetězce. Predikce vychází z veřejně dostupných dat, průzkumů či šetření SP ČR a odhaduje vývoj základních faktorů a ukazatelů. Propočty byly provedeny a vycházejí z dat dostupných k 5. dubnu 2024.

„Makroekonomickou predikci pro letošní rok jsme revidovali směrem dolů. Růst reálného HDP ČR pro letošní rok odhadujeme kolem 1,6 %, pro příští rok 2,8 %. Průmysl neměl lehký začátek v objemu výroby či v zakázkách. Poměrně optimistický výhled je pro nejbližší měsíce stále limitován slabší než původně očekávanou poptávkou včetně některých ekonomik jako Německa, ani očekávání zakázek dle našeho posledního šetření mezi firmami celkově stále nejsou pozitivní. Řada podniků se také potýká se zvýšenými náklady v podobě mzdových výdajů či v mezinárodním porovnání vysokých cen energie. Tomu nepomáhají ani faktory jako nastavení regulovaných složek elektřiny, přístup v podpoře aplikovaného výzkumu, složitá a přibývající regulace apod., které snižují potenciál investic a dlouhodobého ekonomického růstu. Naděje na kladnou byť ne oslnivou hodnotu meziročního vývoje průmyslové výroby či celé ekonomiky zde ale postupně bude. Pokračovat tento rok bude také investiční aktivita firem. Firmy avizují převážně pozitivní investiční sentiment v posledních šetřeních SP ČR a ČNB mezi nefinančními podniky. Pozitivní signál naznačuje také snížení míry inflace doprovázené vyšší mírou růstu mezd a klesajícími úrokovými sazbami nebo určité zlepšení letošní hospodářské predikce v ČR i v eurozóně. Domácnosti i firmy by tak mohly postupně dostat více prostoru „k nadechnutí“, byť dopady se objeví spíše až v druhé polovině letošního roku,“ shrnuje Bohuslav Čížek, hlavní ekonom SP ČR.

Česká ekonomika v loňském roce uvízla na hraně stagnace a recese (resp. poklesla o 0,3 %) a i přes pozitivnější vyhlídky je jednou z mála zemí EU, která dosud nedokázala překonat předcovidovou úroveň z r. 2019. Se stagnujícími tendencemi se však potýká celý region, zejména pak v některých klíčových průmyslových odvětvích.

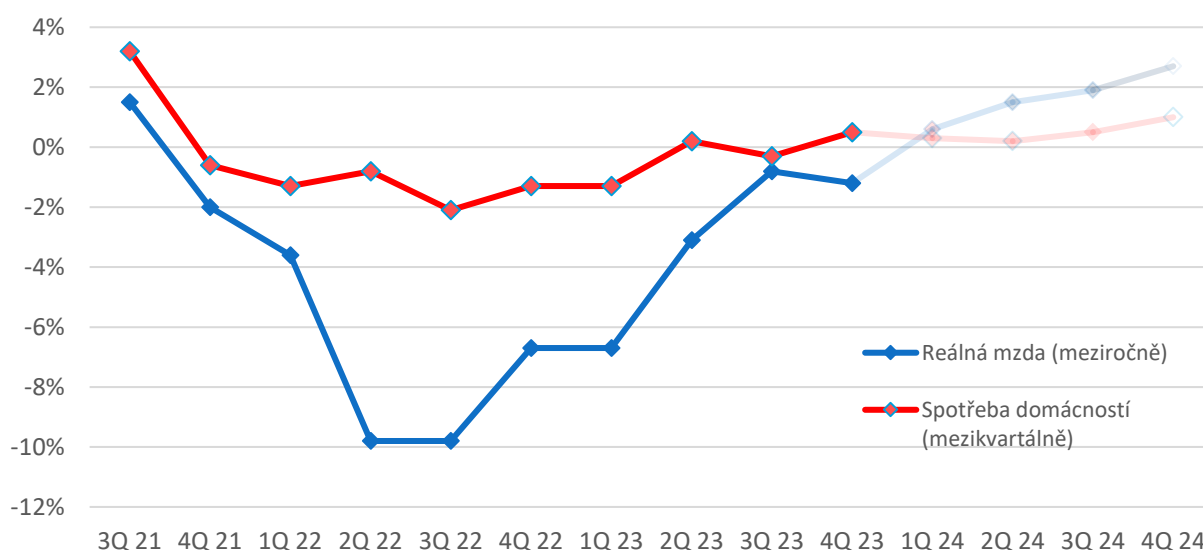
Svaz průmyslu pravidelně upozorňuje, že je třeba v ČR a EU vytvářet podmínky pro investice a slovo konkurenceschopnost by nemělo být jen frází, ale základem hodnocení pro jakoukoliv regulaci. Zlepšení podnikatelského prostředí, zjednodušení povolovacích procesů nebo důraz na růst investic by měl být na pořadu dne nejen zde v Česku, ale i v celé Evropské unii.

Výdaje na konečnou spotřebu domácností

Očekáváme obnovení růstu spotřeby domácností, jehož zahájení je patrné například již z mezičtvrtletního zvýšení spotřeby v závěru loňského roku dle ČSÚ (viz graf I) či v dosavadním meziměsíčním růstu maloobchodních tržeb od loňského října.

Pozitivní sentiment domácností bude podpořen částečným obnovením růstu kupní síly obyvatel ČR. Ta se vlivem inflace snížila za uplynulé dva roky o více než 10 % a podle analýz se jednalo o jeden z nejprudších propadů ze zemí OECD¹. Pokles inflačních tlaků a pokračující růst nominálních mezd by ale měl v letošním roce vést naopak ke zvýšení reálných mezd o 3-4 %, které bude také stimulovat nízká nezaměstnanost a nedostatek pracovníků na trhu práce. Jak je patrné z grafu I, kupní síla v podobě reálných mezd a spotřeba spolu do jisté míry koreluje.

Graf I - Vývoj reálné mzdy a spotřeby

Zdroje: ČSÚ

Je však nutno podotknout, že celková domácí poptávka nadále zůstává slabá, což lze vyčíst např. ze stále klesajícího výhledu zakázek dle společného šetření SP ČR a ČNB nebo dle Indexu nákupních manažerů. Zároveň s prvotním, spíše slabším růstem reálných mezd nelze očekávat výraznější zlepšení sentimentu domácností ve formě spotřeby, spíše se bude jednat o mírný odraz ode dna.

Nárůst spotřeby lze očekávat spíše až v druhé polovině roku. Za celý letošek by mohl dosáhnout hodnoty okolo 2,1 %, v příštím roce pak cca 3,1 %.

Nejdříve na přelomu roku by se měl také začít postupně projevovat efekt nižších úrokových sazeb z důvodu nižších nákladů financování spotřebitelských či hypotečních úvěrů.

¹ https://www.cyrrus.cz/getmedia/014c49e7-eb81-4503-82c3-a15bac3c27b7/cesko_chudne_analyza_CYRRUS.PDF.aspx?ext=.pdf

Spotřeba vládních institucí

Růst spotřeby vládních institucí se v následujících měsících zpomalí, a to zejména z důvodu dopadů tzv. konsolidačního balíčku. Ministerstvo financí očekává nižší dynamiku náhrad zaměstnancům vládních institucí či sociálních výdajů. Mj. se vyčerpá efekt zvýšených výdajů ve zdravotnictví a školství po příchodu ukrajinských uprchlíků, kteří do ČR přišli po vypuknutí ruské invaze.

Na druhou stranu se zvýší objem výdajů souvisejících s legislativním ukotvením platu učitelů ve výši 130 % průměrné hrubé nominální mzdy nebo s automatickou valorizací plateb za státní pojištění.

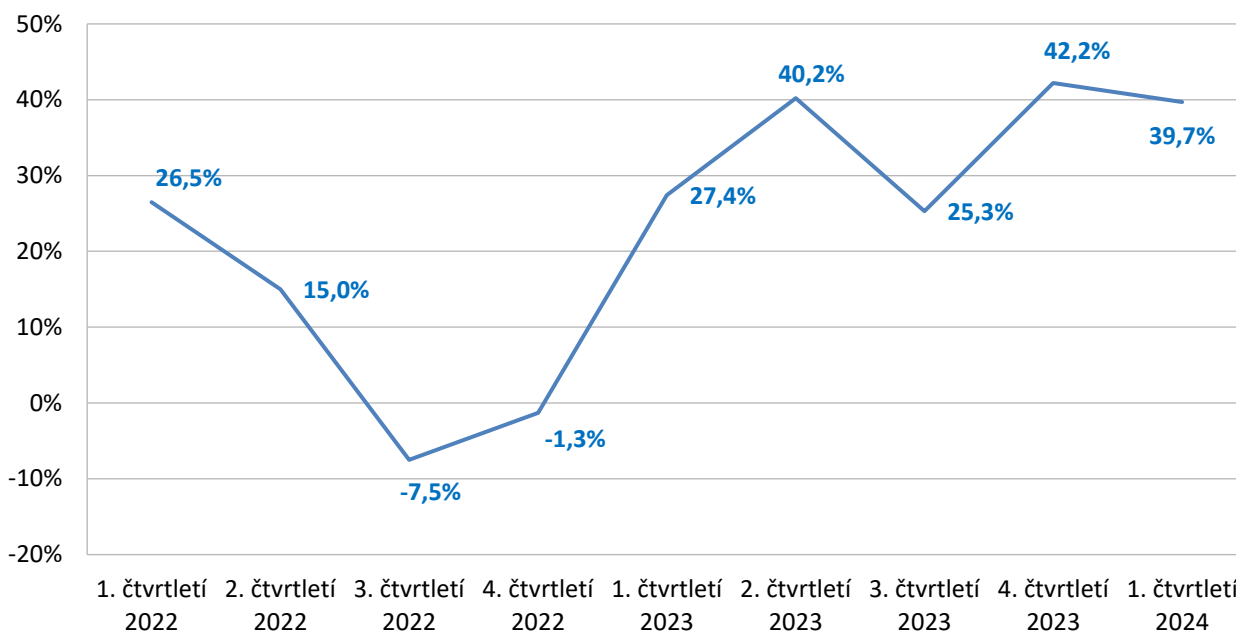
V letošním roce očekáváme dynamiku růstu na hodnotách okolo 1,6 %. Predikované tempo růstu v příštím roce bude na podobné výši okolo 2,1 % a bude stále negativně ovlivňováno dopady konsolidačního balíčku.

Případný pozitivní vliv mohou mít naopak mimořádné výdaje v souvislosti s koncem volebního období.

Hrubý fixní kapitál („ investice“)

Navzdory nepříliš příznivé ekonomické situaci očekáváme letos růst firemních investic. Velká část podniků si uvědomuje nutnost energetických úspor, výdajů na zelenou transformaci nebo například na automatizaci v důsledku nedostatku pracovní síly. Převažující pozitivní sentiment firmy již avizovaly mj. v průzkumu podnikatelského prostředí AFI na podzim loňského roku², nebo ve společném šetření SP ČR a ČNB mezi nefinančními podniky.

Graf II - Vývoj očekávání investic (12 měs.) - vážené saldo

Zdroj: Společné šetření SP ČR a ČNB (výsledky v letech 2021-2023)

Ve společném šetření vážené saldo očekávání vývoje investiční aktivity na následujících 12 měsících (přepočítáno i dle relativní váhy konkrétní firmy) indikuje meziroční zvýšení³ firemních investic v letošním roce. Pozitivně by měla působit i podpora nových evropských fondů a k závěru roku by se měly začít projevovat nižší náklady na financování v důsledku zmírnění měnové politiky ČNB, ale zřejmě i ECB.

Pozitivní výhled ale bohužel vychází také z nižší základny na přelomu roku 2022 a 2023. Řada podniků, a to zejména v průmyslu se také potýká s vyššími náklady (např. v souvislosti s cenami energie, mzdovými výdaji) a slabou poptávkou domácí i zahraniční poptávkou projevující se v klesajícím výhledu zakázek. Ačkoliv na tomto poli očekáváme zlepšení situace, v nadcházejících měsících budou tyto faktory nepochybně oslabovat potenciál firem.

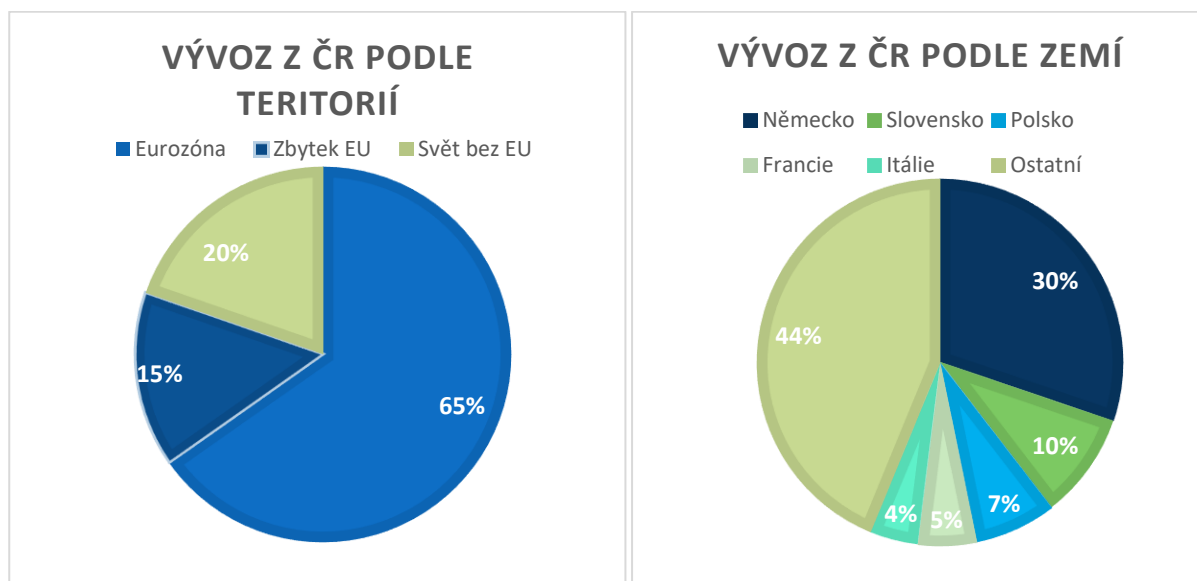
² <https://www.businessinfo.cz/clanky/pruzkum-firmy-maji-chut-investovat-vyzkum-a-vyvoj-chteji-udrzet-v-cechach/>

³ V kontextu vývoje zakázek je třeba být opatrný ohledně objemu investic, který tento ukazatel přímo nesleduje.

Zahraniční obchod

Česká ekonomika uvízla v pasti stagnace a na přelomu roku byla na hraně ekonomické recese. Podobná situace je ale i v EU mezi našimi hlavními obchodními partnery, především v Německu, kde se očekává spíše nepatrný růst HDP⁴. Predikce pro celou eurozónu je o trochu příznivější s hospodářským růstem okolo 0,8 % v letošním roce a 1,5 % v příštím roce⁵.

Uvedená data jsou pro český export zásadní. Do zemí EU míří 80 % tuzemského vývozu, do samotné eurozóny pak 65 %. Bezprostřední sousední státy jsou cílem okolo 50 % exportu a samostatnou kapitolou je samozřejmě Německo, kam směřuje celá třetina všech českých výrobků (blíže viz Graf III a IV).

Zdroj: ČSÚ

Ekonomická kondice na kontinentě je tedy v praktické rovině určující pro úspěch našich firem a v letošním roce bohužel není prostor pro výraznější růst. Dobrou zprávou ale je, že letos se v Evropě očekává alespoň dílčí zlepšení hospodářské situace. Také data zahraničního obchodu dle ČSÚ naznačují možný obrat.

Ostatně i z předstihového ukazatele Indexu nákupních manažerů v Německu a v eurozóně je sice patrné dosavadní snížení produkce či zakázek, avšak respondenti jsou do budoucna poměrně optimističtí. S tím souvisí i predikce německého institutu IFO, dle kterého lze u našeho souseda očekávat v polovině roku oživení. A to díky postupnému odstraňování zátěže vysokých úroků, poklesu inflačních tlaků a vyšší kupní síle spotřebitelů. Výraznější růstové tendence se však predikují až v dalším roce, v nadcházejících měsících se projeví spíše jen odraz ode dna.

Vzhledem k celoevropským podmínkám letos očekáváme slabší růst českého exportu okolo 1,4 % a velmi mírné tempo dovozu okolo 0,7 %, jež bude do jisté míry korelovat se stavem domácí poptávky a bude ovlivňováno srovnávací základnou loňského roku. Výraznější růst exportu o 3 % a dovozu o 2,9 % očekáváme v příštím roce v návaznosti na očekávané vyšší hodnoty ekonomických výsledků klíčových ekonomik.

⁴ <https://www.ifo.de/en/facts/2024-03-06/ifo-economic-forecast-spring-2024-german-economy-paralyzed>

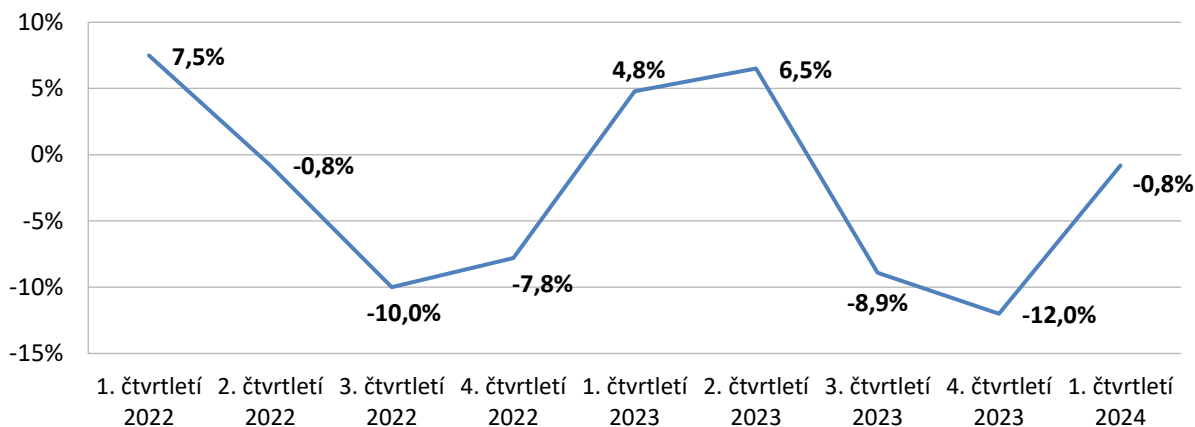
⁵ https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-forecast-and-surveys/economic-forecasts/winter-2024-economic-forecast-delayed-rebound-growth-amid-faster-easing-inflation_en

Průmyslová produkce

Český průmysl se nyní nenachází v příliš dobré kondici. V předchozím roce celý sektor poklesl o 0,8 %, přičemž celkový výkon byl z podstatné míry pozitivně ovlivněn růstem odvětví automotive. Většina dalších odvětví, zejména pak ta energeticky náročná jako je například sklářství, hutnictví či výroba chemických látek, poměrně výrazně poklesly – někdy i o více než 10 % oproti roku 2022. I v prvních měsících nového roku se řada oborů potýká se slabou domácí i zahraniční poptávkou. Téměř o čtvrtinu se např. meziročně snížila hodnota nových zakázek ve výrobě základních kovů, hutnictví a slévárenství, kde se dlouhodobě projevuje pokles poptávky po oceli. Konkurenceschopnost českých podniků dále sráží dopady předešlého zdražení vstupů, především ceny energie či mzdových nákladů, a pozici firmám neusnadňuje ani dlouhodobý nedostatek pracovní síly, velmi vysoká míra regulace či globální konkurence.

Soustavný pokles odbytu spojený s útlumem produkce je ostatně patrný řadu měsíců v Indexu nákupních manažerů ČR. Nepříliš příznivý výhled zakázek (byť s mírnějším pesimismem) na dalších 6 měsíců hlásí i respondenti ve společném šetření SP ČR a ČNB mezi nefinančními podniky.

Graf V - Očekávání zakázek na dalších 6 měsíců - vážené saldo

Zdroj: Společné šetření SP ČR a ČNB

Ačkoliv například data průmyslové produkce za letošní únor mohou naznačovat určité růstové tendence (většina sledovaných odvětví meziročně mírně zvýšila svůj výkon, nicméně nelze činit závěry z jednoho měsíce, navíc výsledky byly ovlivněny výkyvy ve srovnávací základně), v nejbližší době se neočekává výraznější oživení. To je zřejmé mj. z ekonomického výstupu našich klíčových obchodních partnerů, kde zejména produkce firem v Německu je spíše slabá. Výsledky ve Spolkové zemi nejsou bohužel příznivé delší dobu – objem průmyslové výroby našeho hlavního obchodního partnera je pod úrovní roku 2015, přičemž energeticky náročný sektor poklesl za tuto dobu o téměř 20 %.

Průmysl čelí paralelně několika výzvám a nepomáhají mu často podmínky v Evropě či v ČR spojené například s cenami a závislostí u některých komodit na mimoevropských trzích, mezinárodně vyšší ceny energie či nové povinnosti vyplývající z regulací. V návaznosti na vyšší cenovou stabilitu či částečné obnovení domácí i zahraniční poptávky by ale přeci jenom mohlo dojít k určitému mírnému zlepšení situace.

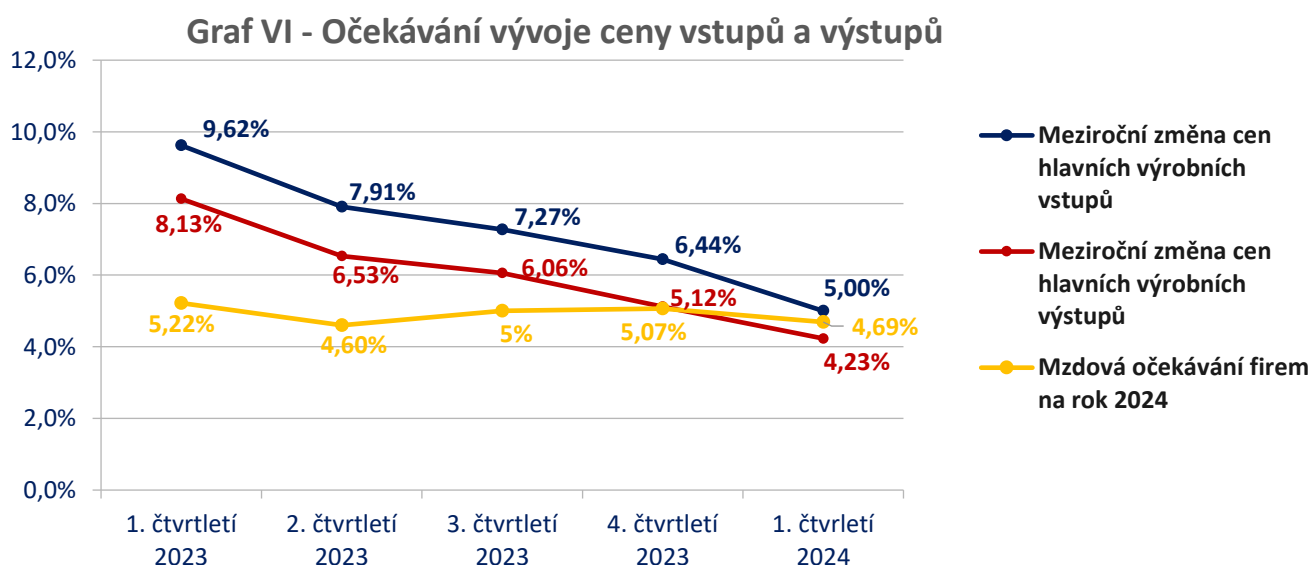
Za celý letošní rok očekáváme zvýšení tempa růstu průmyslu o cca 1,5 %, který se ale projeví spíše až v druhém pololetí a je podmíněn naplněním výše uvedených předpokladů. V příštím roce pak predikujeme výraznější růst okolo 2,4 %.

Inflace

Česko bylo v minulých dvou letech zasaženo dvoucifernou inflací. Ta byla významně ovlivněna Ruskou agresí na Ukrajině a skokovým nárůstem cen komodit či energie, přístupem fiskálních a monetárních politik s vazbou poptávky a nabídky nebo chováním spotřebitelů v době po skončení protipandemických opatření. Již v minulém roce bylo ale patrné zmírňování inflačních tlaků, a to z důvodu stabilizace cen elektřiny či zemního plynu nebo cen firemních vstupů. Významným faktorem byla ale i slabá poptávka u nás a v zahraničí.

V letošním roce očekáváme pokračování dosavadního trendu a ustálení průměrné míry inflace v tolerančním pásmu ČNB poblíž tzv. běžných hodnot. Svědčí o tom mj. zpomalení - nyní dokonce meziroční pokles - Indexu cen průmyslových výrobců, stabilizace nákladů firem dle Indexu nákupních manažerů či slabší spotřebitelský sentiment, které se propsaly do hodnot spotřebitelské inflace. Za letošní první tři měsíce se meziroční růst cen dle ČSÚ pohyboval okolo 2 %, a to navzdory proinflačnímu efektu novoročního přecenění výrobků či vyšších inflačních očekávání. Na vývoj inflace reaguje ČNB snižováním základních úrokových sazeb, které během března dosáhly 5,75 % a ke konci roku by měly dle scénáře klesnout na hodnoty kolem 4%.

V ekonomice však stále existují proinflační rizika, zejména v podobě odhadovaného nárůstu nominálních mezd a inflačních očekávání. Ve společném šetření SP ČR a ČNB na počátku roku respondenti predikovali zvýšení nominálních mezd v letošním roce okolo 5 % (údaje jsou obvykle oproti realitě spíše podhodnocené) a očekávali poměrně vysoký růst cen svých vstupů a výstupů mezi 4-5 %. Spotřebitelskou inflaci pak odhadovali v letošním roce na 4 %. Ačkoliv jsou vnímaná inflační očekávání často ovlivněna negativními zkušenostmi a je nutno se na ně dívat s nadhledem, nejsou dobrým signálem.

Zdroj: Společné šetření SP ČR a ČNB

Rizikem může být dále růst cen ropy, oslabování kurzu koruny v souvislosti se snižováním úrokového diferenciálu vůči ostatním měnám, ale také zbývající ohniska inflace, která jsou nyní například v oblasti služeb. Spotřebitelské ceny v letošním březnu vzrostly meziměsíčně nepatrně, avšak ceny např. v oddíle stravování a ubytování se za stejnou dobu zvýšily o 0,7 % a v oddíle zdraví o 1,2 %. I vzhledem k poměrně slabé poptávce tyto faktory nepředstavují vyšší riziko, mohou však mírně posunout celkové výsledky inflace směrem nahoru.

V letošním roce očekáváme průměrnou míru růstu spotřebitelských cen ve výši 2,6 %, v příštím roce okolo 2,2 %.

Závěr

Loňská podzimní predikce SP ČR původně odhadovala letošní růst HDP přes 2 %. V závěru a na přelomu roku výsledky i předstihové indikátory ukázaly, že očekávané dílčí ekonomické oživení v eurozóně bude mírnější a alespoň mírné zlepšení ukazatelů produkce a zakázek bude oproti původním předpokladům pozorovatelné až v průběhu roku. I v průzkumech mezi firmami se objevuje efekt odkládání „optimističtějších“ očekávání do budoucna. V tomto kontextu se posouvají do jisté míry i odhady v naší predikci. Vliv má mj. zhoršení ekonomického výhledu v Německu, na které je ČR silně hospodářsky navázána. Odhadovali jsme také pozitivnější sentiment a růst spotřeby domácností, ten se ale začíná projevovat až s určitým zpožděním a s určitými omezeními danými chováním spotřebitelů posledních let. Vzhledem k výše uvedeným faktorům snížíme letošní predikci růstu HDP na hodnoty okolo 1,6 %.

V příštím roce očekáváme silnější růst HDP kolem 2,8 % v návaznosti na všeobecné ekonomické oživení u nás i v zahraničí, růst domácí i zahraniční poptávky a udržení míry růstu investic, která kromě ekonomického vývoje jako hlavního charakteru by měla být podpořena i nižšími náklady na financování. I přesto by pro dlouhodobý růst ekonomiky byla potřeba větší míra investic.

Predikce je zatížena řadou rizik, mezi nejvýznamnější patří vyhrocení geopolitických konfliktů, které mají a mohou mít vážný dopad na globální dodavatelské řetězce a nárůst cen klíčových komodit či energie. Kromě války na Ukrajině se může jednat např. o konflikt na Blízkém východě.

Dalším rizikem může být horší než očekávaný ekonomický vývoj v Německu či v EU, ale také např. v Číně. Hospodářský růst této asijské země významně ovlivňuje EU⁶ a případné zpomalení se projeví i ve zhoršení ekonomického výhledu ČR. Poměrně nepředvídatelný je také další vývoj cen energie. Ačkoliv nyní velkoobchodní ceny elektřiny a zemního plynu klesají, mj. v souvislosti s nižší poptávkou, levnějšími emisními povolenkami, mírnou zimou či kvůli dostatečným zásobám plynu, v horizontu následujících dvou let mohou ceny dále kolísat.

Tabulka – shrnutí vybraných základních ukazatelů

Ukazatel (stálé ceny⁷, y/y, %)	2024	2025
Růst HDP	1,6	2,8
Spotřeba domácností	2,1	3,1
Vládní výdaje	1,6	2,1
Investice do hrubého fixního kapitálu	3,5	3,6
Export	1,4	3
Import	0,7	2,9
Průmyslová produkce	1,5	2,4
Míra inflace (CPI, roční průměr)	2,6	2,2

⁶ Podle analýz ČNB má možné snížení ekonomického růstu Číny o 1 % dopad na HDP zemí EU (tedy i ČR) okolo 0,2 % HDP, následky na tuzemské hospodářství v případě čínských problémů tedy mohou být poměrně značné.

⁷ Nevztahuje se logicky na ukazatel míra inflace